

«НАРАТИВНІ ІСТОРІЇ» ЯК ПОШУК ІДЕНТИЧНОСТІ У СУЧАСНІЙ ОБРАЗОТВОРЧОСТІ (на прикладі творчості Андрія Хіра)

АЛІСА ЗІНЕНКО

Анотація. Розглядаються питання присутності характерних ознак національної ідентичності у творчості українського художника Андрія Хіра. Надаються композиційно-художні характеристики його проектів («Хір — звір з гір», «Приповідки», «Забобони»), які, на думку автора, складають певні наративні історії, візуалізовані засобами сучасної образотворчості.

Особливої уваги у статті приділено розумінню узагальнено-абстрактних понять — архетипів, що складають основу національної ідентичності у сучасному мистецтві.

Автор статті пропонує аналіз виражальних засобів та концептуальних ідей, що закладені в основу творчості митця і є вираженням національної ідентичності сучасного художника. Окреме місце у роботі займають дослідження наявних джерел про творчість художника та культурологічна характеристика того суспільного резонансу, який викликають його проекти.

Ключові слова: сучасне мистецтво, національна ідентичність, архетип, наратив, Андрій Хір.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Феномен національної ідентичності у сучасному (контемпорарному) мистецтві України — тема, що стає актуальною на фоні соціально-політичного розвитку нашої держави. У період, коли українська мова знову і заново отримує собі «місце під сонцем», інтелігенція бореться за ідентифікацію української культури і традицій серед інших культур — дослідження національних проявів у живопису, рисунку, скульптурі, інсталяції, перформансах стає важливим важелем підтримки загальної національної ідеї.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми та на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячена означена стаття. Творчість багатьох українських сучасних ху-

дожників поки не є предметом серйозних наукових досліджень. Переважна більшість матеріалів для підготовки статті — це візуальні джерела, прес-релізи проектів, інтерв'ю з автором. Значний внесок у дослідження творчості митця зробили мистецтвознавець та куратор Катерина Носко, а також галерист та куратор Павло Гудімов. Зокрема, Катерина Носко є автором декількох аналітичних статей про творчість художника та прес-релізів його проектів. Також у своїх публікаціях вона наводить роздуми автора про концепцію і сутність зробленого, що допомагає досягнути творчу особистість митця [8–11]. Цьому сприяють і інші розмови з Андрієм Хіром, записані культурологами, журналістами, музейниками [2; 4; 6; 7]. Важомим джерелом розуміння творчості митця є його книга (артбук) «Забобони» (2015) [14]. Переважну більшість аналізованих джерел складають електронні ресурси [1–14; 16–18].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Досліджувати національну ідентичність без визначення самого терміну ідентичності — неможливо. Причому сутність цього поняття у запропонованому контексті слід продукувати на сучасні мистецькі засоби і прийоми. Заразом не оминувши процесу трансформацій ідентичностей під впливом соціокультурних, науково-технічних та історичних факторів. Для звуження цієї проблематики до конкретики автор статті пропонує дослідження національної ідентичності у сучасному контемпорарному мистецтві на прикладі поста-ті окремого художника. У даному випадку — Андрія Хіра, творчість якого прямо пов'язана з використанням трансформованих народних мотивів, беззаперечно вплетених, за визначенням автора, до «коду нашого національного архетипу» [10].

Викладення основного матеріалу дослідження. Андрій Хір — молодий український художник з переконливими досягненнями у реалізації власних та групових проєктів. Тісно співпрацює з арт-центром «Я Галерея», у 2013 році став номінантом премії PinchukArtCentre. Реалізував низку персональних проєктів у різних містах України: Львові, Тернополі, Івано-Франківську, Чернівцях, Дніпрі, Харкові. Особливу цікавість для автора являє живопис, стріт-арт, що тісно переплітаються та взаємодіють з народними мотивами, співвідносяться з ними і так само ідентифікуються. Основними проєктами і однойменними серіями робіт автора є: «Хір — звір з гір» (2011), «Приповідки» (2013), «Забобони» (2015).

Поєднання живописних, графічних, текстових, фактурних прийомів у його творчості створює унікальний мікс, завдяки чому мистецький об'єкт (картина, ілюстрація, арт-бук, графіті і т. п.) сприймається декількома органами чуттів. Зір — зображення, слух — рима і ритм текстів на полотнах, дотик (у випадку з артбуком) — фактура природних матеріалів, використаних для створення.

Автор неодноразово наголошував на первинності тексту в його творчості. Який взаємодоповнює візуальне зображення. Але передати цю унікальність, перекавши тексти, що супроводжують зображення на інші мови, — завдання щонайменше непросте. Та це й є один з визначальних факторів, що якнайкраще розкриває поняття ідентичності.

Художник у своїх творах демонструє дуалізм світобачень, які зливаються в одну ідею, зрозумілу і адаптовану до сучасних реалій. Водночас Андрій Хір сам є дослідником етнографії, традицій і фольклору, що «візуалізує народну мудрість» [9].

Яскраво виражена чи прихована ідентичність в контемпорарному мистецтві України безсумнівно присутня. Та особливо цікаве мистецтво, що, адаптувавши до сучасних реалій глибинну сутність минувшини, уникає стереотипних атрибутів і кліше. «Бути собою», відзеркаленням свого часу і середовища, але при цьому ідентифікуватися як представник окремої нації — важливий фактор визнання художника і особистості у мультикультурному всесвіті. Усі проєкти Андрія Хіра пов'язані між собою. «Забобони» — не лише з «Приповідками», а й з проєктом «Хір — звір з гір». Загалом автор зосереджується на комплексному і глибокому дослідженні духовних архетипів і наративів, вивченні їх глибинних витоків та символізму. Художник переконаний, що «...ці аспекти (символи та архетипи) здійснюють, в тій чи іншій мірі, вплив на сьогодення. Ця інформація часто зберігає код нашого соціального архетипу» [10].

Основу художніх пошуків Андрія Хіра складає «візуалізація наративу», коли уява ніби йде за текстом, народжується від усвідомлення певних кодованих характеристик явища, які на перший погляд здаються нелогічними. Причому автор використовує і зберігає у незмінному вигляді автентичність текстів, підкреслюючи таким чином важливість цієї «кодової» інформації. Одночасно художник відштовхується від конкретики певного регіону, від перека-

зів і власне «генетичних спогадів», від специфічної космології Карпатського регіону. Такі спогади «...формують особистість, особливо це стосується найбільш ранніх дитячих спогадів, що часто відіграють ключову роль у стосунках зі світом та у прийнятті тих чи інших цінностей. А спогади, пов'язані з ритуалами та духовним досвідом, особисто для мене є надзвичайно потужними та загадовими. Тож, безперечно, вони пов'язані з моїм вектором дослідження, однак часто не прямолінійно та несвідомо. А, загалом, на мене багато в чому вплинув мій дід» — говорив художник у своєму інтерв'ю мистецтвознавцю Катерині Носко [10].

Тобто торкаючись «генетичних спогадів», «генетичної пам'яті», важливо її відчувати, а не намагатися «пристосувати» до потреб проекту. На питання журналіста Анастасії Медяник про те, чи міг би він досліджувати забобони і вірування інших регіонів України, Андрій Хір відповів, що значно краще це робити тим художникам, які глибше розуміють сутність специфіки конкретного місця [7].

Комплексність підходу до вивчення етнологічного матеріалу простежується і у тому, що, скажімо, проект «Забобони» умовно складається з чотирьох блоків: живописних полотен, графічних робіт, арт-об'єкта та артбуку. Такий формат визначений тим, що в основу художньої візуалізації покладено достатньо глибоку наукову етнографічну базу: насамперед, це дослідження та аналіз джерел (В. Гнатюк «Знадоби до української демонології» (1912), А. Онищук «Матеріали до української етнології» (1909), В. Шухевича «Гуцульщина» (1899). Тоді ж, опрацьовуючи дані матеріали, художник зрозумів, що «...що обсяг зібраних цінних матеріалів значно перевищує можливості полотен...» і тому вирішив доповнити проект артбуком — саморобною книжкою, яка сприяє глибшому розумінню авторської ідеї. «А роботи на папері є ілюстраціями до цієї книги — вони, в свою чергу, згруповані в окремий експозиційний блок. Останній складник проекту — арт-

об'єкт — являє собою спрощений макет світосприйняття та релігійного дуалізму населення Карпатського регіону» [10].

Андрій Хір переконаний, що «...матеріали, які послужили базою для проекту “Забобони”, доводять, що ще сто років тому описані вірування знаходились у активній фазі» [10]. На сьогодні глобалізаційні впливи певною мірою стирають локальні культурні особливості. Тому своєрідна фіксація їх, зокрема у проекті «Забобони», є особливо актуальною. І хоча безпосередньо спостерігати за «циркуляцією давніх вірувань у реальному житті» автору, як міському жителю, не довелося, тим знаковішим для нього стала констатація того, наскільки у сучасних карпатських селах ці вірування живі та стійкі й актуальні у сучасному житті.

Глибинно вивчаючи праці видатних українських етнографів, художник Андрій Хір неодноразово підкреслював, що його проекти не є науковими, хоча й містять значні елементи наукових досліджень. Головна ж відмінність, на думку автора, полягає у тому, що «...у написанні наукової роботи є чіткі правила, то в мистецтві ти виробляєш ці правила сам. Тому поєднання ролей художника й дослідника я вважаю вдалим для дослідження міфології та етнографії. А мій проект є логічним продовженням праць видатних вчених. Оскільки у своїй основі символи, міфи та вірування здебільшого нелогічні й ірраціональні, мистецтво може дати можливість поглянути на них дещо під іншим кутом. А сучасне мистецтво, до того ж, є більш адаптованим способом донесення цієї важливої інформації до широкого загалу» [1]. Тобто художник свідомо розділяє сферу мистецтва і сферу науки, наголошуючи на тому, що в першій (сфері мистецтва) дослідник має значно більше свободи трактувань подій і явищ. Водночас саме у авторському перепрочитанні, у візуалізованості уяви художника і полягає сутність його наративних історій. Автор оперує термінами «аматорська етнографія», «народна метафізика» тощо не з позицій комплексу меншовартос-

ті. Специфіка вживання такої термінології підкреслює мистецький контекст проєктів.

«Наративні історії» у творчості художника Андрія Хіра — це, по суті, візуалізовані розповіді-переповідки трансформованих у сучасній інтерпретації уявлень художника. «По суті, я розповідаю історії, — говорить Андрій Хір. — Причому, часто це не мої історії, а народні. Я попрацював із багатьма текстами, відсіяв частину й залишив ті, які найбільш повно розкривають суть ідей, про які йдеться в проєкті. Часто ці сюжети химерні, суперечливі та маловідомі, однак саме з їх допомогою можна досягнути деякі аспекти народної метафізики. Зрештою, мій творчий метод спирається на дослідження текстових кодів та символів. Я доповнюю народні історії ілюстраціями, які допомагають їх зрозуміти — як глядачу, так і мені. Таку народну цитату: “Бай — невидиме лікарство, поки в то вірили — то помагало”. Тобто мається на увазі, що віра здатна матеріалізуватися у нашій реальності. З іншого боку, “примітивні”, на перший погляд, історії та вірування приховують у собі складні концепції світобудови та космогонії» [1]. Таке ставлення до віри, яка дає силу, зустрічається у багатьох прадавніх культурах. Тобто будь-яке заклинання, будь-який оберіг діє тільки у тому разі, коли доповнений силою і вірою людини: «поки в то вірили — то помагало».

Торкаючись етнографічних розвідок і готуючись до реалізації проєкту «Забобони», художник Андрій Хір приділив особливу увагу питанням адаптації духовних наративів до умов сьогодення. Проблема сутності цивілізаційних і культурних засад, проблемам ставлення до науково-технічного прогресу, проблемам збереження і передачі споконвічних культурних кодів. Виходячи з цього, автор вмістив до свого проєкту «Забобони» як складність філософського осягнення сутності буття, так і просте, лаконічне (навіть дещо іронічне) відношення людини до цього буття. Посередництвом своєрідного містифікованого пояснення незрозумі-

мих або ж малозрозумілих речей. Наприклад, про поїзд: «Казали мені тато, що колія сама не їде. То коло кожного воза є дванадцять осинавців, що то тручають» [15, с. 29]. Тобто на переконання автора, відмова сучасної цивілізованої людини вірити в ірраціональне, надприродне, містичне — не що інше, як показник певної обмеженості і потенційної деградації: «...відмова від коріння призводить до усихання роду та деградації цивілізації загалом. “Забобони” можуть слугувати цим закодованим зв'язком із предками» [1].

Постійно наголошуючи на первинному значенні тексту у своїх проєктах, у «Забобонах» автор вдається до його виокремлення в окрему складову. Текстовий формат підходу до розуміння прадавніх вірувань Андрій Хір зосередив у своїй книжці «Забобони», яку назвав артбуком. Артбук є важливою складовою усього проєкту «Забобони», бо разом з графічними картинками, скульптурою та текстами створює завершену цілісну картину наративної історії. Сам артбук складається з чотирьох розділів, що являють собою написані авторським шрифтом автентичні тексти. Кожен розділ розпочинається короткою авторською передмовою. «Духи», «Мерці», «Непрості» і «Світ» [3]. У кожному розділі розглядаються відношення людей до різних явищ соціального і містичного змісту, можливості і умови реінкарнації тощо. За влучним висловлюванням автора, ці кодовані текстові символи — «це суперлевел метафізики. Складні речі, описані простими словами» [1].

Пошук простих і чітких артефактів, вдале поєднання відомих образів з фантастичними істотами, геометризм і мінімалізм шрифту артбука — усе це є відображенням національної і регіональної ідентичності. У творчості Андрія Хіра «оживають» гори, народжуються дивовижні створіння, які приходять у світ зі своєю фіксованою довготривалою чи короткочасною програмою. Розповідаючи свої наративні забобонні карпатські історії і приповід-

ки, Андрій Хір знайомить глядача з народними метафізичними уявленнями, перепрочитує і переказує міфи і легенди, які знаходять свій відгук у підсвідомості глядача. Той факт, що текст знаходиться на одній площині з графікою та живописом, зближує твори митця з традиційною українською народною картиною. Автор намагався не стільки пояснити, стільки перевідрити глибокі народні філософські концепції буття, надавши їм простої та лаконічної форми.

Наратив цих історій зосереджується у тому, що сама фраза мало що пояснює сучасному глядачу. Навпаки, кожен фрагмент тексту, незважаючи на словничок-роз'яснення, не стільки спрощує, скільки свідомо заплутує глядача, збурує відкриття цілих пластів того первісного, справжнього, людського, з чим народжувалася людина у доісторичні часи і що залишається незмінним будь-коли, у тому числі і в наш час. «Міф закладено вже в нас самих, від часу появи людини. Тому ці прості історії є залишками оцього спогаду про щось дуже важливе. Скоріше, такий посил я бачу у цьому всьому» [1]. «"Хір — звір з гір" є частиною циклу ілюстрацій до віршів, в яких ритм та спорідненість слів створюють лабіринт сприйняття, розплутати який допомагають візуальні образи... Персонажі перегукуються з класичним міфологічним світоглядом, являють собою нашарування різних етнокультурних мотивів і сформовані на основі власних спостережень та уявлень про світ», — так говорив про свій перший персональний проект Андрій Хір.

Аналізуючи дуалізм та амбівалентність первісних вірувань і артефактів, спільних для усього людства, художник Андрій Хір приходить до висновку про нерозривність, нероздільність добра і зла, позитиву і негативу, руйнації і творчості: «Бог взяв осинавця за свого першого товариша і сотворив із ним світ». Ця фраза використана автором для назви скульптури, яка є частиною проекту «Забобони» і слугує відображенням традиційної карпатської народної

архітектури і зооморфної істоти. Підкреслює цю нероздільність думка про те, що «Бог все знав і не міг нічого зробити, а чорт міг все зробити, та нічого не знав, і створити світ вони змогли лише разом» [1].

Важливим відкриттям і своєрідним творчим методом Андрія Хіра є те, що він не боїться говорити про ілюстративність образотворчості, про ставлення до тексту як до першооснови. «У всіх проектах, у яких я працюю, головним є текст. Навіть коли я просто малюю на стінах, все одно розповідаю історію. У моєму випадку завжди йдеться про ілюстровані тексти» [1]. Тобто автор цілеспрямовано, так би мовити, йде від тексту, визначаючи його пріоритетність. Причому ця тенденція простежується в усіх проектах Андрія Хіра, від «Хір — звір з гір» до «Приповідок» і «Забобон». Досліджуючи автентичну міфологію і демонологію, художник намагається досягнути культурний код рідної землі, дешифрувати текстові символи, зрозуміти їх глибинну сутність і силу. Тому йому цікаво працювати з прислів'ями, приказками, які часто виступають як своєрідні кодовані текстові символи, що вмикають сприйняття на підсвідомому рівні. «Ми не візуалізуємо те, про що говоримо. Якщо ж це зробити, то картинка виходить дуже дивною. От, наприклад, "собаку з'їсти" — коли візуалізуєш це, то виникає питання, як це формулювання могло взагалі прийти комусь у голову» [1].

Автор постійно в пошуку нових виражальних засобів. Приміром, якщо для візуалізації ідеї достатньо живопису чи графіки, як це трапилося з проектом «Приповідки» — то нічого зайвого не пропонується глядачеві. Коли ж інструментарій недостатній, розпочинається пошук нових медіа — як у проекті «Забобони». Тут до традиційних графіки та живопису долучається скульптура та книжкова графіка. Автор свідомо відходить від раціональних пояснень і струнких логічних трактувань, залишаючи глядачеві можливість спілкування і співпраці з власною генетичною пам'яттю.

Головне у мистецтві, на переконання Андрія Хіра, — це мати мету. Тобто ідеї є значно важливішими за техніку і матеріал. Не можна малювати «просто так», без підтексту, бо тоді робота художника не має сенсу.

Наголошуючи на ненауковості, або «напівнауковості» своїх проєктів, що мають яскраву етнологічну спрямованість, Андрій Хір серйозно ставиться до джерел. Так, скажімо у артбуці «Забобони» подано їх список і укладено словник незрозумілих термінів. Науковість підходу полягає й у тому, що автор нічого в текстовому відношенні не придумував сам, а лише намагався візуалізувати етнографічний матеріал, записаний сотню літ тому. Для художника забобони, прислів'я, приповідки — це відображення міфології, прадавніх уявлень. «Це позасвідомо інформація, яку важко пояснити». Важливо те, що цю інформацію автор подає художніми засобами не буквально (навіть за умови ілюстрації тексту), а абстрактно, переповідаючи, так би мовити, свою історію.

Стосовно технік, матеріалів і засобів, якими оперує Андрій Хір, то, на його переконання, «...акрил, полотно, папір, туш, дерево. Матеріал — це лише засіб. Те саме можна було розповісти за допомогою відео, інсталяцій тощо [9]. Хоча при цьому надає великого значення кольору і рамкам. Загалом у творчості митця відчувається особлива увага до деталей. «Наприклад, “Приповідки” — у болотяній гамі, а “Забобони” — монохромні з золотими рамками. Золота рамка об'єднує все зображене і врівноважує композицію. В “Приповідках” я працював всередині рамки, а в “Забобонах” зображення вилазить за неї. Золото часто використовується в релігійних традиціях, його блиск сприяє введенню в якийсь особливий стан» [9].

Крім проєктів візуалізовано-нарративного звучання, художник Андрій Хір займається просвітницько-популяризаторською діяльністю. Він виступає з публічними лекціями, у яких розповідає про роль демонології у формуванні характеру українського народу. Назви таких

лекцій часто провокативні, як і творчість автора («Чортівня» тощо). Він тонко поєднує сучасні тенденції і одвічні цінності.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, розгляд національної ідентичності у сучасному контемпорарному мистецтві через призму творчості окремого художника є шляхом, що дозволяє на прикладі аналізу конкретних проєктів і творів виокремити категоріальні засади для визначення характеристик ідентичності.

Творчість українського художника Андрія Хіра постає як постійний пошук прадавніх архетипів, що практично у незміненому вигляді зосереджуються у характері нації. Сприймаючи текст як першооснову, Андрій Хір намагається одночасно відсторонюватися «від видимого, зрозумілого, алогічного», тобто його ілюстративність — це ілюстративність іншого порядку. Тоді стійкі словесні сентенції набувають іншого, містичного звучання. Зрозуміти механізми давнього формоутворення словесних систем і візуалізувати його — ось головне завдання, яке намагається вирішувати художник. Отже, анатомуючи тексти, знаходячи в них приховану символіку, щоб виразити її у художній формі — ось шлях творчих пошуків автора. Таким чином, Андрій Хір віднаходить приховані архетипи і водночас — сам створює власні, узагальнено-абстрактні образи із цілком сучасним контекстом і звучанням. Він «... нагромаджує символи, від чого асоціативний ланцюг замикається — текст переходить у візію і навпаки» [9]. Така концентрація уяви у режимі «пригадування» обумовлена постійною трансформацією свідомості навколо єдиних людських цінностей, які знаходяться понад часом і простором. Ці загальні для усього людства істини, виходячи від вузькорегіональних засад і уявлень, стають образами характерними і символічними.

Підхід до тексту як до першооснови забезпечує нарративність художньої мови, диктує цілісне сприйняття образу. Адаптація архаїчно-

ті до сучасності і віднайдення у цьому контексті автентичності — це не буквальний переказ давніх історій і не профановане розуміння. Це концентрована ідентичність. Виходячи з даних тверджень, слід наголосити на тому, що

підхід до узагальнено-культурологічного розуміння національної ідентичності у сучасному мистецтві може йти від конкретики, від вивчення творчості окремих художників, що є носіями цієї ідентичності.

Література

1. Листвак Г., Ренн О. Андрій Хір: «Забобони» — це складні речі, описані простими текстами. Дата оновлення: 04.04.2015. URL: <http://www.chytomo.com/interview/andrij-xir-zaboboni-ce-skladni-rechi-opolisani-prostimii-tekstami> (дата звернення: 28.11.2017).
2. Бісьмак Р. Андрій Хір про родинні зв'язки з Енді Ворголом та українську демонологію. Дата оновлення: 05.03.2013. URL: <http://varosh.com.ua/all/post/ludyshow/andrij-hir-pro-rodinni-zvyazki-z-endi-uorholom-ta-ukrainsku-demonologiyu#.WY2zeFFJbDc> (дата звернення: 28.11.2017).
3. В модерн-Експо говорили про демонологію: художник Андрій Хір виступив з лекцією «Чортівня». URL: <http://modern-expo.com.ua/news/v-modern-ekspo-govorili-pro-demonologiju-hudozhnik-andrij-hir-vistupiv-z-lekciieju-chortivnja/> (дата звернення: 28.11.2017).
4. Жужа К. Домовики, чорнокнижники та місячники. Андрій Хір представив забобони сторічної давнини у сучасній інтерпретації. Дата оновлення: 19.05.2016. URL: https://ye.ua/kultura/24817_Domoviki_chornoknizhniki_ta_misyachniki_Andriy_Hir_predstaviv_zaboboni_storichnoyi_davnini_u_suchasniy_interpretaciyi.html (дата звернення: 28.11.2017).
5. Хір А. Лінія втечі з Ляною Мицько. URL: <http://radioskovoroda.com/program/Liniia-Vtechi-z-Lianoiu-Mytsko/Andrii-Khir> (дата звернення: 28.11.2017).
6. Магічне перевтілення нудних стін. Street-art від львівського художника. Дата оновлення: 04.10.2012. URL: http://texty.org.ua/pg/news/movchun/read/40059/Magichne_perevitlenna_nudnyh_stin_streetart_vid_lvivskogo (дата звернення: 28.11.2017).
7. Медяник А. «Забобони» — аматорська етнографія Андрія Хіра. Дата оновлення: 10.04.2015. URL: <http://ufra.com.ua/podiyi/375-andrij-khir.html> (дата звернення: 28.11.2017).
8. Носко К. Виставка у ХОХМ. Дата оновлення: 18.06.2013. URL: <http://artmedium.com.ua/archives/4213> (дата звернення: 28.11.2017).
9. Носко К. Забобони: дослід Андрія Хіра. Дата оновлення: 20.04.2015. URL: <http://www.korydor.in.ua/ua/opinions/zabobony-doslidy-andrij-hir.html> (дата звернення: 28.11.2017).
10. Носко К. Про карпатські забобони у сучасному мистецтві. Андрій Хір. Дата оновлення: 01.04.2015. URL: <http://artukraine.com.ua/a/pro-karpatski-zaboboni-u-suchasnomu-mistectvi-andriy-khir/#.WY2yG1FJbDc> (дата звернення: 28.11.2017).
11. Носко К. Украинская демонология. Художник Андрей Хир. Дата оновлення: 15.05.2016. URL: <http://styleinsider.com.ua/2016/05/andrei-khyr/> (дата звернення: 28.11.2017).
12. Тіні забутих предків. Виставка. Дата оновлення: URL: <http://lpm.com.ua/en/node/515> (дата звернення: 28.11.2017).
13. Хір А. Біографія художника. Дата оновлення: 23.06.2016. URL: <http://pinchukartcentre.org/ru/exhibitions/artists/23984> (дата звернення: 28.11.2017).
14. Хір Андрій. Забобони (арт-бук). URL: http://issuu.com/759724/docs/_____2?fb_action_ids=411809072310796&fb_action_types=og.shares&fb_source=other_multiline&action_object_map=%5B884159504940601%5D&action_type_map=%5B%22og.shares%22%5D&action_ref_map=%5B%5D (дата звернення: 28.11.2017).
15. Хір А. Забобони. Київ: Артбук, 2016. 56 с.
16. Хір А. Приповідки. URL: https://issuu.com/polinalimina/docs/v_13_ (дата звернення: 28.11.2017).
17. Хмельницький: Андрій Хір про свій проєкт «Забобони». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Aj9uvHQ5Pig> (дата звернення: 28.11.2017).

18. Художник Андрій Хір про виставку «Тіні забутих предків» та свої проекти. Дата оновлення: 06.07.2017. URL: <http://afishalviv.net/news/podcasts/podkast-hudozhnik-andrij-hir-pro-vistavku-tini-zabutih-predkiv-ta-svoyi-proekti/> (дата звернення: 28.11.2017).

References

1. Lystvak H., Renn O. Andrii Khir: «Zabobony» — tse skladni rechi, opysani prostymy tekstamy [Lystvak H., Renn O. Andriy Khir: «Superstitions» are complicated things, described with simple texts]. Updated: 04.04.2015. URL: <http://www.chytomo.com/interview/andrij-xir-zaboboni-ce-skladni-rechi-opisani-prostimi-tekstami> (last accessed: 28.11.2017).
2. Bismak R. Andrii Khir pro rodyinni zviazky z Endi Vorholom ta ukrainsku demonolohiiu [Bismak R. Andriy Khir on his family relations with Anhy Warhol and in Ukrainian demonology]. Updated: 05.03.2013. URL: <http://varosh.com.ua/all/post/ludyshow/andrij-hir-pro-rodinni-zvyazki-z-endi-urholom-ta-ukrainsku-demonologiyu#.WY2zeFFJbDc> (last accessed: 28.11.2017).
3. V modern-Ekspo hovoryly pro demonolohiiu: khudozhnyk Andrii Khir vystupyv z lektiieiu «Chortivnia» [A talk about demonology at the Modern-Expo: Artist Andriy Khir gives a lecture «Devilry»]. URL: <http://modern-expo.com.ua/news/v-modern-ekspo-govorili-pro-demonologiju-hudozhnik-andrij-hir-vistupiv-z-lekcieju-chortivnja/> (last accessed: 28.11.2017).
4. Zhuzha K. Domovyky, chornoknyzhnyky ta misiachnyky. Andrii Khir predstavyv zabobony storichnoi davnyiny u suchasniy interpretatsii [Zhuzha K. House-spirits, black magic practitioners and spirits of the moon. Andriy Khir presents 100 years old superstitions in their contemporary interpretation]. Updated: 19.05.2016. URL: https://ye.ua/kultura/24817_Domoviki_chornoknyzhnyky_ta_misyachnyky_Andrii_Hir_prestaviv_zabobony_storichnoyi_davniny_u_suchasniy_interpretatsiyi.html (last accessed: 28.11.2017).
5. Khir A. Liniya vtechi z Lianoiu Mytsko [Khir A. Escape line with Lyana Mysko]. URL: <http://radiokovoroda.com/program/Liniya-Vtechi-z-Lianoiu-Mytsko/Andrii-Khir> (last accessed: 28.11.2017).
6. Mahichne perevtilennia nudnykh stin. Street-art vid lvivskoho khudozhnyka [Magical transformation of the dull walls. Street art by the Lviv-based artist]. Updated: 04.10.2012. URL: http://texty.org.ua/pg/news/movchun/read/40059/Magichne_perevtilenna_nudnyh_stin_streetart_vid_lvivskogo (last accessed: 28.11.2017).
7. Medianyky A. «Zabobony» — amatorska etnografia Andrii Khira [Medianyky A. «Superstitions»: An amateur biography by Andriy Khir]. Updated: 10.04.2015. URL: <http://ufra.com.ua/podiyi/375-andriy-khir.html> (last accessed: 28.11.2017).
8. Nosko K. Vystavka u KhOKhM [Nosko K. Exhibition at the Kmelnytsky Regional Art Museum]. Updated: 18.06.2013. URL: <http://artmedium.com.ua/archives/4213> (last accessed: 28.11.2017).
9. Nosko K. Zabobony: doslidy Andrii Khira [Nosko K. Superstitions: experiments by Andriy Khir]. Updated: 20.04.2015. URL: <http://www.korydor.in.ua/ua/opinions/zabobony-doslidy-andrij-hir.html> (last accessed: 28.11.2017).
10. Nosko K. Pro karpatski zabobony u suchasnomu mystetstvi. Andrii Khir [Nosko K. On Carpathian superstitions in contemporary art. Andriy Khir]. Updated: 01.04.2015. URL: <http://artukraine.com.ua/a/pro-karpatski-zabobony-u-suchasnomu-mistectvi-andrij-khir/#.WY2yG1FJbDc> (last accessed: 28.11.2017).
11. Nosko K. Ukraynskaia demonolohyia. Khudozhnyk Andrei Khyr [Nosko K. Ukrainian demonology. Andriy Khir, an artist]. Updated: 15.05.2016. URL: <http://styleinsider.com.ua/2016/05/andrei-khyr/> (last accessed: 28.11.2017).
12. Tini zabutykh predkiv. Vystavka [Shadows of the forgotten ancestors: An exhibition]. Updated: URL: <http://lpm.com.ua/en/node/515> (last accessed: 28.11.2017).
13. Khir A. Biografia khudozhnyka [Khir A. Artist's biography]. Updated: 23.06.2016. URL: <http://pinchukartcentre.org/ru/exhibitions/artists/23984> (last accessed: 28.11.2017).
14. Khir Andrii. Zabobony (art-buk) [Andriy Khir: Superstitions: An art-book]. URL: http://issuu.com/759724/docs/_____2?fb_action_ids=411809072310796&fb_action_

types=og.shares&fb_source=other_multiline&action_object_map=%5B884159504940601%5D&action_type_map=%5B%22og.shares%22%5D&action_ref_map=%5B%5D (last accessed: 28.11.2017).

15. Khir A. Zabobony [Khir A. Superstitions]. Kyiv: Artbuk, 2016. 56 c.

16. Khir A. Prypovidky [Khir A. Proverbs]. URL: https://issuu.com/polinalimina/docs/v_13_ (last accessed: 28.11.2017).

17. Khmelnytskyi: Andrii Khir pro svii proekt «Zabobony» [Khmelnytsky: Andriy Khir on his «Superstitions» project]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Aj9uvHQ5Pig> (last accessed: 28.11.2017).

18. Khudozhnyk Andrii Khir pro vystavku «Tini zabutykh predkiv» ta svoi proekty [Artist Andriy Khir on his «Shadows of the forgotten ancestors» exhibition and his other projects]. Updated: 06.07.2017. URL: <http://afishalviv.net/news/podcasts/podkast-hudozhnik-andrij-hir-pro-vistavku-tini-zabutih-predkiv-ta-svoyi-proekty/> (last accessed: 28.11.2017).

**Зиненко А. В. «Нарративные истории» как поиск идентичности в современном изобразительном искусстве
(на примере творчества Андрея Хира)**

Аннотация. Рассматриваются вопросы присутствия характерных черт национальной идентичности в творчестве украинского художника Андрея Хира. Представлены композиционно-художественные характеристики его проектов («Хир — зверь с гор», «Прибаутки», «Предрассудки»), которые, по мнению автора, составляют своеобразные нарративные истории, визуализированные при помощи средств образной выразительности.

Особое внимание в статье уделено пониманию обобщающе-абстрактных понятий — архетипов, которые составляют основу национальной идентичности в современном искусстве.

Автор статьи предлагает анализ выразительных средств и концептуальных идей, заложенных в творчестве художника, которые и являются выражением национальной идентичности современного живописца. Отдельное место в статье занимает исследование существующих источников творчества художника и культурологическая характеристика того общественного резонанса, который сопровождает его проекты.

Ключевые слова: современное искусство, национальная идентичность, архетип, нарратив, Андрей Хир.

**Zinenko A. V. «Narrative's stories» as an inquiry of identity in the contemporary art
(on the example of Andriy's Hir Art)**

Summary. The author studies the presence of special features of the Ukrainian national identity in the art of Ukrainian artist Andriy Khir in this article. Author describes compositions and artistic techniques of the artist, which were based on the artist's personal projects («Khir — the Beast from the Mountains», «Proverbs», « Superstitions»). In the author's opinion, they appears as unique narrative stories. They've visualized with methods of the figurative expressiveness.

Extensive attention is given to the understanding of abstract definitions — archetypes, which form the basis for the national identity in contemporary art.

The author of the article presents an analysis of expressive methods and conceptual ideas pledged in the artist art. These methods are expressions of the contemporary artist's own national identity. A separate place in the article dedicated to the examination of available sources of the artist's creations, as well as culturalogical characteristic of the social resonance caused by his art-projects.

Keywords: contemporary art, national identity, archetype, narrative, Andriy Khir.